

Suon syleilystä Lumikuningattaren maagiseen maailmaan

Meri Nikula | Performanssitaiteilija

*Ihmisenä eläminen syklisen aikakäsit-
tyksen ja animistisen maailmankuvan
kautta on kuin huomaamatta noussut
tekemiseni keskiöön. Arcta Fast -kou-
lutusmallihanke antoi minulle herkul-
lisen mahdollisuuden tuoda näitä
syvempiä kysymyksiä käsiteltäväksi
taiteen keinoin. Kävimme ensin läpi
hyvin voimakkaan, transformatiivi-
sen prosessin rituaalitaiteen kautta.
Sain myös luoda taianomaisia hetkiä
Lumikuningattarena.*

Ensimmäiseen Arcta Fast -koulutusmallihankkeen projektiin sain mento- roitavakseni lahjakkaan opiskelijan, sirkustaiteilija Jenny Mansikkasal- on. Akrobaattina yläilmoissa taidokkaasti liite- lemään tottunut nuori nainen oli alkanut viime vuosina kaivata suurempaa taiteellista vapautta ja kokemuksen syvempää tasoa. Työs- timme yhdessä *Elävän maan äärellä* -esityk- sen, jonka osana käytimme muun muassa hoitoturvetta.

Elävän maan äärellä tehtiin paikka- sidonnaisesti Kittilän Könkällä sijaitsevan Loihtuan pyhään lehtoon, eräänlaiseen ri- tuaalikäyttöön tarkoitettuun tilaan pihapiirin laitamilla. Keskellä lehtoa olevat kaksi puista

paalua määrittivät tilaa voimakkaasti. Naiseu- den syvistä teemoista ja kahden eri-ikäisen naisen suhteesta liikuimme historian linjoilla taaksepäin sivuten lopulta jopa noitavaino- ja. Työstimme teosta symbolisesti ja tarpeek- si abstraktisti, vapaana erilaisille tulkinnoil- le. Loimme yhdessä rituaaliperformanssin, jossa yhtenä tavoitteena oli taiteen keinoin purkaa ja parantaa noitavainojen kaltaisia vallankäytön rakenteita, jotka ovat hiljentä- neet villinaiset ja mustamaalanneet pyhän luontoyhteyden.

Oli todella erityistä saada työstää tä- mänkaltaisia aiheita yliopiston koordinoi- massa projektissa. Olen vakuuttunut, et- tä tarvitsemme syvempää luontoyhteyttä

Yhdistyminen maan voimaan oli tärkeä osa seremoniallista performanssia. Äidillinen laulu, hiusten silittämi- nen osaksi maata, turpeella: ”Saat nyt oman voimasi käyttöösi. Maan voiman itsessäsi.” Kuva: Inka Holck, 2022.

Edellisellä sivulla: Vahvat teemat kulkivat läpi esityksen, jossa taiteen keinoin purettiin kollektiivisia haa- voja, jotka vaikuttavat monin tavoin tänäkin päivänä. Esiintyjät ottivat rooleja, joissa antauduttiin historial- lisille kokemuksille uudesta lähtökohdasta käsin. Tarkoituksena parantaa, runollisen ymmärryksen kautta. Kuva: Inka Holck, 2022

Performanssin jälkeen olo on kirkastunut vaikka kasvot kantavat turpeen jälkiä. Sisäinen prosessi ja ulkoinen todellisuus kohtaavat. Kuva: Jenny Mansikkasalo, 2022.

"Taide yhdessä tieteen kanssa avaa uusia mahdollisuuksia ratkaista isoja haasteita niin henkisen hyvinvoinnin kuin luonnonsuojelunkin kannalta."

Lumikuningatar lähikuvassa. Kuva Meri Nikula, 2022.

luodaksemme tulevaisuutta, jossa pystymme ylipäättään elämään. Kohtaamiset, joissa tuemme toisiamme kilpailemisen sijaan, ovat myös osa sitä uutta maailmaa, jota haluan olla luomassa. Nämä teemat nousevat usein esiin taiteellisessa työssäni, ja oli erityisen kiinnostavaa jakaa syvä mutta nopea luomisprosessi nuoremman mutta jo todella kokeneen taiteilijan kanssa.

Teknisesti tämä esitys oli yksinkertainen, ja pystyin hoitamaan äänentoiston itse. Valoja emme tarvinneet, sillä esiinnyimme päivänvalossa. Saimme keskittyä täysin itse rituaaliperformanssin vaatimaan prosessiin. Loihdun paikkana soveltuu tämänkaltaiseen työskentelyyn erityisen hyvin. Paikkaa luotettava pariskunta on itse omistautunut ennakkoluulottomasti seremoniallisten elämysten tuottamiseen ja vuosisataisen henkisen perinnön elävöittämiseen.

Näen tällaisessa taiteessa olevan val-

Esiintyminen Aurora-tulevaisuustapahtumassa. Kuva: Inka Holck, 2022.

tavasti voimaa, jota voisimme hyödyntää uusien sukupolvien etsiessä omaa tietään. Syvemmille teemoille on kysyntää ja tarvetta. Taiteen keinoin on mahdollista luoda uudenlaisia siirtymäriittejä, jotka tukevat ihmistä elämän eri vaiheissa. Taiteella voi olla jopa transformoiva vaikutus. Taide voi näin tukea kokonaisvaltaista hyvinvointia ja samalla edistää ekologisia arvoja.

Koen, että nämä kysymykset ovat olennaisen tärkeitä tulevaisuutemme vuoksi: elämän jatkumisen kannalta, ihmiskuntana, maapallolla. Taide yhdessä tieteen kanssa avaa uusia mahdollisuuksia ratkaista isoja haasteita niin henkisen hyvinvoinnin kuin luonnonsuojelunkin kannalta. Tutkittu tieto ja psykofyysinen, moniaistillinen kokemus yhdessä - uudet innovaatiot ja luonnon oma viisaus yhdessä.

Toiseen Arcta Fast -koulutusmallihankkeen projektiin, Aurora-tulevaisuustapahtumaan ja Levi World Cupiin tarvitsin täysin toisenlaisen lähestymistavan. Tällaisissa tapahtumissa ihmisiä ei voi kokemukseni mukaan lähteä viemään suoraan liian syviin teemoihin. Lähdin avaamaan näkökulmaa aivan toiselta suunnalta mystisellä ja huomiota herättävällä hahmolla, jonka näkisi puhuvan omaa kieltään jo yhdellä vilkaisulla. *Lumikuningatar* syntyi herättämään ihmetystä ja tuomaan ripauksen taikaa tapahtumiin.

Lumikuningatar on hahmo, jossa pohjoiset elementit yhdistyvät. Kruunun sijaan hänen päähineensä muistuttaa samankaltaisesti sarvikruunua, siipiä ja lumisia oksia, joista roikkuu kimaltavia ja kiliseviä koristeita jääpuikkojen tavoin. Hänen kasvoillaan hohtelee biohajoava ekoglitteri, ja hänen viittansa on pörröistä tekoturkista.

Tarkoitukseni oli luoda hahmo, joka performatiivisesti sulaisi. Tämä näyttävä ja voimakas hahmo muuttuisi paljaammaksi

ja paljaammaksi jääden lopulta ilman talven taikaa, haavoittuvaisena ja inhimillisenä. Ideana oli herättää tunteita ja keskustelua ilmastonmuutoksesta ja siitä, minkälaista elämä olisi Lapissa, jos lunta ja pakkasta ei enää olisikaan. Tämän performanssin loppuun vieminen ei tuntunut kuitenkaan olevan täysin tervetullut näihin tapahtumiin, joissa taiteelle ei oman kokemukseni mukaan annettu tilaa täysipainoisena osana tapahtumaa vaan enemmän oheismateriaalina ja/tai lavasteiden ja somistuksen kaltaisina elementteinä. Lumikungattaren sulaminen olisi vaatinut oman keskittyneen hetkensä, jossa olisi ollut mahdollista pysähtyä taiteen äärelle rauhassa. Tällaista hetkeä ei näihin tapahtumiin mahtunut, ihan ymmärrettävästi. *Lumikuningatar* jäi kuitenkin tästä syystä hieman yksiulotteiseksi ja edustamaan talven taikaa ilman syvempiä kysymyksiä.

Isommissa tapahtumissa olisi jollakin tavoin pystyttävä perustelevaan ja ilmaisemaan, miksi taiteelle tulisi saada tilaa vielä selkeämmin. Kokemuksia jälkikäteen miettiessäni esimerkiksi lyhyen opastetun kierroksen ottaminen ohjelmaan olisi voinut tuoda toisenlaista syvyyttä taiteen vastaanottamiseen. Opaskierroksen yhteyteen olisi helpompi tuoda vaikkapa performanssin herkempi osio, jolle olisi näin tilaa ja rauhaa toteutua. Tämä toisi taiteen merkityksellisyttä esiin aivan toisella tavalla.

Luottamus, avoin kommunikaatio ja yhteisymmärrys eri tekijöiden välillä ovat kuitenkin edellytyksenä tällaisen mahdollistumiselle. On jatkettava yhteensovittelua ja kokeiluja, kunnes tällainen luottamuksen ja ymmärryksen tila toteutuu. Se vaatii aikaa, ja siinä mielessä ”ketterä taide” on hieman haasteellinen käsite isompien tapahtumien

Edellisellä sivulla: Levi World Cupin Lapland Avenuella vierailmassa. Kuva: Mirva Puustjärvi, 2022.

yhteyteen. Näissä tapahtumissa on tavaltaan raskaat rakenteet, joten on tiedettävä tarkkaan jo aikaisessa vaiheessa, mitä tulisi tapahtumaan ja miksi.

Omat kokemukseni ja ajatukseni liittyvät ennen kaikkea esittävän taiteen mahdollisuuksiin ja haasteisiin. Jokaisella taiteen muodolla on hieman erilaiset tarpeet, ja teosten esiin tuominen merkityksellisesti riippuu tietysti siitä, missä ja miten teos on tarkoitettu koettavaksi. Performanssi- ja äänitaide vaatii oman tilansa, jonka se valtaa hetkeksi. Se tapahtuu tässä ja nyt. Sen voima on juuri siinä, että se ottaa hetken haltuunsa ja vie omaan maailmaansa. Parhaimmillaan esittävä taide voi luoda todella vahvoja kokemuksia, jotka transformoivat tilan, ajan ja paikan hetkeksi. Sen on annettava ottaa tilansa ja aikansa, jotta tällä maagisella hetkellä on mahdollista toteutua siinä syvyydessä, joka liikuttaa kaikkein syvimpiä kerroksia meissä. ♪

”Isommissa tapahtumissa olisi jollakin tavoin pystyttävä perustelevaan ja ilmaisemaan, miksi taiteelle tulisi saada tilaa vielä selkeämmin.”

Meri Nikula on laulaja ja performanssitaitelija. Nikulan teosten keskiössä on hänen monipuolinen ja persoonallinen äänensä. Hänen teoksilleen on ominaista kehollinen fyysisyys ja aistilliset kokemukset. Nikula valmistui taiteilijaksi Haagin kuninkaallisesta taideakatemiasta vuonna 2007 sooloteoksellaan *In The Flesh I Reside* (Keho, jossa elän). Luovan kehollisuuden parantava vaikutus ja ihmisäänen rajaton ilmaisuvoima ovat hänen taiteellisen ja henkisen työnsä perusta.